

POSTANOWIENIE

Dnia 21 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Księżak

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie ze skargi I. M.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie o sygn. akt
V ACa (...)

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 21 września 2021 r.

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w K. w sprawie o sygn. akt V ACa (...) nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz I. M. kwotę pieniężną 3 000 (trzy tysiące) złotych;**
- 3. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz I. M. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) rzecz I. M. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;**
- 5. oddala skargę w pozostałym zakresie.**

UZASADNIENIE

I.M. (dalej: Skarżąca) pismem z 14 czerwca 2021 r., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika adwokata D. S. B., działając na podstawie ustawy z dnia 17

czerwca 2004 r. o skardze strony na naruszenie prawa do rozpoznawania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j.: Dz.U. 2018, poz. 75 z późn. zm.; dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) wniosła skargę na przewlekłość postępowania wszczętego przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie o sygn. akt V ACa (...), której przedmiotem jest rozwód.

Biorąc pod uwagę powyższe, Skarżąca domaga się:

1. stwierdzenia, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w (...) pod sygn. akt V ACa (...), doszło do przewlekłości postępowania;
2. wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia wyznaczenia rozprawy celem rozpoznania apelacji;
3. przyznania od Skarbu Państwa na jej rzecz kwoty 3.000 zł.;
4. zasądzenia od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącej zwrotu postępowania wywołanego niniejszą skargą.

W uzasadnieniu skargi na przewlekłość postępowania wskazano, że sprawa będąca przedmiotem skargi na przewlekłość postępowania zawisła przed Sądem Apelacyjnym w (...) 26 kwietnia 2019 r. W ocenie Skarżącej od tego czasu nie zostały podjęte żadne czynności, które zmierzałyby do jej rozstrzygnięcia. Skarżąca wskazała nadto, że z informacji uzyskanej w sekretariacie Sądu Apelacyjnego w (...) wynika, że na chwilę złożenia skargi na przewlekłość postępowania brak było zarządzeń sędziego referenta. W jej ocenie znaczący upływ czasu w rozpoznaniu sprawy jest nieuzasadniony, biorąc pod uwagę charakter spraw (rozwód). Sprawa nie jest ponadto skomplikowana i nie wymagała podejmowania szeregu dodatkowych czynności. Wszystkie te okoliczności sprawiają w ocenie Skarżącej zasadność stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w (...) pod sygn. akt V Aca (...).

Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie. W piśmie tym Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) potwierdził, że akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego dnia 26 kwietnia 2019 r., po czym sprawa czekała na rozpoznanie według kolejności wpływu. Losowanie składu sędziowskiego dokonano 2 kwietnia 2020 r. Termin rozprawy wyznaczono na dzień 22 lipca 2021 r. W uzasadnieniu odpowiedzi Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) wskazał nadto konieczność rozpoznania spraw oczekujących na rozpoznanie według daty ich wpływu oraz stan epidemii z powodu COVID-19, który dodatkowo spowodował, że przez około 3 miesiące nie odbywały się żadne rozprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony,

która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15, LEX nr 2032325).

Ustawa nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest m.in. wielomiesięczna bezczynność sądu polegająca na niewyznaczeniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19).

W niniejszej sprawie czas oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy przez Sąd Apelacyjny w (...) przekracza natomiast 2 lata. Długość tego okresu dowodzi zatem, że w sprawie prowadzonej przed Sądem Apelacyjnym w (...) pod sygn. akt III V ACa (...) nastąpiła przewlekłość postępowania.

Ustosunkowując się do argumentów podniesionych przez uczestnika postępowania należy zaznaczyć, że za okoliczność usprawiedliwiającą brak wcześniejszej aktywności ze strony Sądu Apelacyjnego w (...) nie można uznać stanu epidemii oraz związanego z nim ustawowego zawieszenia biegu terminów procesowych. W chwili bowiem wejścia w życie wspomnianych przepisów minęło już 12 miesięcy, które liczy się od dnia wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego w [...]. W tym czasie nie podjęto żadnych czynności, co najmniej mających na celu wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej. Całkowitego okresu bezczynności sądu, obejmującego zarówno etap przed ogłoszeniem stanu epidemii, jak i późniejszy związany z chorobą i izolacją pracowników Sądu Apelacyjnego w (...), nie można zatem niczym usprawiedliwić. Ponadto należy zaznaczyć, że nie wyłącza

przewlekłości postępowania okoliczność wpływu dużej ilości spraw do Wydziału III Sądu Apelacyjnego w (...) przy ograniczonym składzie osobowym sędziów w nim orzekających. W orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12 i z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Duży napływ spraw, jak również ograniczona ilość sędziów mogących je rozpoznać, nie może przecież usprawiedliwiać przewlekłości postępowania i tym samym wpływać negatywnie na sytuację strony, której przysługuje prawo do rozpoznania jej sprawy w rozsądnym terminie.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek skarżących o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla Skarżącej za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do czasu trwania zwłoki, jej przyczyn oraz dolegliwości dla Skarżącej. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 kwietnia 2019 r., I NSP 9/19; z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Skarżąca wnioskuje o przyznanie sumy pieniężnej w kwocie 3.000 zł. Sąd Najwyższy wziął pod uwagę charakter i znaczenie sprawy oraz czas trwania zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w (...), jak również to, że zasądzenie sumy pieniężnej nie ma na celu wyrównanie szkody powstałej na skutek przewlekłości postępowania. W ocenie Sądu Najwyższego kwota 3.000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

Wobec przeprowadzenia rozprawy w dniu 22 lipca 2021 r., wydanie odpowiedniego zalecenia Sądowi Apelacyjnemu w (...) stało się zbędne na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

Z kolei na podstawie przepisu art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania zwrócono opłatę od skargi. O kosztach postępowania skargowego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 394¹ § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość. Zasądzona od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz Skarżącej kwota 240 zł stanowi wynagrodzenie jej pełnomocnika będącego adwokatem, której wysokość ustalono na podstawie § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.).